

Српска историја из Отоманског архива

12.01.2016. - На основу протокола о сарадњи са државним турским архивом, у Архив Србије стигло је готово 15.000 докумената значајних за историју српског народа у периоду од 1450. до 1700. године, а то је тек почетак

Архив Србије, национална установа која чува колективно памћење народа, нову годину дочекао је са жељом да у 2016. буду решени технички проблеми који стоје на путу остварења важних планова. Како за „Политику” истиче др Мирослав Перишић, директор ове институције, то су пре свега обезбеђивање простора за смештај архивске грађе, дигитализација, електронско архивирање, снажење службе за конзервацију и рестаурацију.

– Прошлу годину обележио је почетак сарадње са Отоманским архивом у Истанбулу. Убрзо после потписаног протокола са Генералном дирекцијом државних архива Турске, уследила су истраживања у Отоманском архиву. Колегиница Ениса Аломеровић се са истраживачког боравка из Истанбула вратила са 14.890 докумената у дигиталној форми, значајних за историју српског народа у периоду од 1450. до 1700. године. Наредних година очекујемо више десетина хиљада докумената из Отоманског архива, чиме ће наша култура и наука бити обогачени, а наша сазнања значајно продубљена – каже Перишић и истиче да је подршка Министарства културе овом пројекту била веома подстицајна.

На пољу издавачке делатности, Архив Србије је у 2015. објавио два тома зборника докумената дипломатске грађе који садрже извештаје српског посланства у Цариграду од 1830. до 1868. и посебно значајну књигу „Задужбине и задужбинари у фондовима Архива Србије”, коју је приредила Јелица Рељић са тимом младих архивиста. Директор Архива Србије истиче и друго коло Библиотеке „Подсећања” у којој су објављене четири књиге посвећене Михаилу Валтровићу, Јовану Цвијићу, Љубомиру Јовановићу и Милораду Јовановићу Крпи. Ове четири књиге су резултат истраживачког и приређивачког знања и напора историчарке у Архиву Србије Ане Кос Вујовић.

Осим Истанбула, стратешки истраживачки правац Архива Србије јесте и Венеција, односно Млетачки архив, где др Небојша Порчић већ трећу годину истражује изворе значајне за српску историју средњег века. У 2016. очекује се објављивање резултата његових истраживања.

Вишегодишњи истраживачки пројекат „Москва – Србија – Београд – Русија од 16. до 20. века”, настављен је радом на четвртном тому зборника докумената из српских и руских архива, на коме раде историчари др Алексеј Тимофејев и др Горан Милорадовић, а у оквиру сарадње Архива Србије и Главне архивске управе града Москве.

– Архивска грађа српског порекла ван граница Србије веома је значајна, али недовољно истражена. Реч је углавном о архивима српских православних цркава и епархија. Стручњаци Архива Србије интензивно раде на сређивању и обради, односно заштити и скенирању архивске грађе у Архиву Српске православне црквене општине у Трсту и у Сентандреји, а у нешто мањој мери и у Српској православној црквеној општини у Дубровнику и у Бечу.

Наша изложба „**Култура Срба у Дубровнику 1790–2010**”, веома је видљив резултат тог ангажовања. У 2016. нас очекује изложба сличног обима и амбиција под називом „**Култура Срба у Трсту 1751–1914**” – најављује наш саговорник.

Осим међународне и сарадње са Српском православном црквом, Архив Србије сарађује и са архивима који су у његовој матичности. У октобру је отворена заједничка стална изложбена поставка у Историјском архиву Ваљево, под називом „Страдање и хуманизам. Ваљевска болница 1914–1915”, аутора Велибора Видића и већег броја сарадника из Архива Србије, а под покровитељством председника Томислава Николића. Одржана је и међународна научна конференција на тему Ваљевске болнице 1914–1915.

– Незаобилазна тема је Први светски рат. Претпрошле године имали смо велику изложбу о Србији 1914, прошле смо објавили први том зборника докумената „**Први светски рат у документима Архива Србије**”, којим су обухваћена сва најзначајнија документа из 1914. године. Архив Србије ће објављивати избор докумената за сваку годину Првог светског рата. Реч је о вишегодишњем пројекту на којем раде историчари из Архива Србије др Љубинка Шкодрић и Александар Марковић – наводи Перишић.

Будући да нам предстоје још три године обележавања стогодишњице Првог светског рата, Перишић истиче да је Архив Србије на путу да оствари сарадњу са аустријским државним архивима, а о евентуалним пројектима разговарао је у Бечу са генералним директором аустријских државних архива др Волфгангом Мадертанером, чија се посета Архиву Србије очекује већ на пролеће.

– Осим наведених пројеката постоји још једно питање које се тиче целокупне архивистике и свих архива у Србији, које је веома значајно са државног становишта. То је Закон о архивској грађи и архивској делатности. Његов нацрт смо завршили у оквиру Министарства културе и очекујемо да ће се ускоро наћи у скупштинској процедури – најављује директор Архива Србије др Мирослав Перишић.

Дародавци обогатили ризницу колективног памћења

Протеклу годину обележили су и дародавци Архива Србије. Тако је новинарка Наташа Марковић поклонила албум леди Пеџет са 98 фотографија из Првог светског рата, до сада непознатих јавности. Владимир Мићуновић поконио је писану заоставштину свог оца Вукашина – 40 архивских кутија, у којима су дневници и белешке, рукописи његових књижевних радова, путописи, политички елаборати, реферати, преписка, лична документа, фотографије и књиге.

У Архиву Србије захвални су и Јовану Поповићу, бившем директору Архива Југославије, који је поконио део личне библиотеке, као и Мирославу Лазићу за дароване фотографије и часописе.

Бојан Билбија,
Политика